

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie

Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van Vrije Basisschool - Parkschool te KAMPENHOUT

Hoofdstructuur basisonderwijs

Instellingsnummer 125484

Instelling Vrije Basisschool - Parkschool

Directeur Kevin AELBRECHT

Adres Aarschotsebaan 130 - 1910 KAMPENHOUT

Telefoon 016-65.53.53

E-mail parkschool.relst@gmail.com

Website www.parkschool-relst.be

Bestuur van de instelling OZCS Keerbergen

Adres Leuvensebaan 27 - 2223 SCHRIEK

Scholengemeenschap Kansrijk

Adres Leuvensebaan 25 - 2223 SCHRIEK

CLB Vrij CLB Haacht-Keerbergen

Adres Molenstraat 42 - 3140 KEERBERGEN

Dagen van het doorlichtingsbezoek 17-05-2016, 18-05-2016, 19-05-2016, 20-05-2016

Einddatum van het doorlichtingsbezoek 20-05-2016

Datum bespreking verslag met de instelling 02-06-2016

Samenstelling inspectieteam

Inspecteur-verslaggever Els VER EECKE

Teamleden Jan VAN EECKHOUT

INHOUDSTAFEL

INLEIDING.....	3
1 SAMENVATTING	5
2 DOORLICHTINGSFOCUS	8
2.1 Leergebieden in de doorlichtingsfocus	8
2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus	8
3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?	9
3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?	9
3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?	9
3.1.1.1 Kleuteronderwijs: muzische vorming	9
3.1.1.2 Kleuteronderwijs: wiskundige initiatie	9
3.1.1.3 Kleuteronderwijs: muzische vorming en wiskundige initiatie	9
3.1.1.4 Lager onderwijs: muzische vorming	14
3.1.1.5 Lager onderwijs: wiskunde	18
3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?.....	22
3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?.....	23
3.2 Respecteert de school de overige reglementering?	23
4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	25
4.1 Onderwijsaanbod.....	25
4.2 Rapporteringspraktijk	28
5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	31
6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	34
6.1 Wat doet de school goed?	34
6.2 Wat kan de school verbeteren?	35
7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN	36
8 OVERIGE REGELGEVING: REGELING VOOR VERVOLG.....	36

INLEIDING

De decretale basis van het onderzoek

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de school

1. de onderwijsreglementering respecteert,
 2. op systematische wijze haar eigen kwaliteit onderzoekt en bewaakt,
 3. haar tekorten al dan niet zelfstandig kan wegwerken
- (zie artikel 38 van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, 8 mei 2009).

Een doorlichting is dus een onderzoek van

1. de onderwijsreglementering,
2. de kwaliteitsbewaking door de school,
3. het algemeen beleid van de school.

Een onderzoek in drie fasen

Een doorlichting bestaat uit drie fasen: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en het doorlichtingsverslag.

- Tijdens het vooronderzoek bekijkt het inspectieteam de gehele school aan de hand van het CIPO-referentiekader. Het vooronderzoek wordt afgesloten met een doorlichtingsfocus: een selectie van te onderzoeken aspecten tijdens het doorlichtingsbezoek.
- Tijdens het doorlichtingsbezoek voert de onderwijsinspectie het onderzoek uit aan de hand van observaties, gesprekken en analyse van documenten.
- Het doorlichtingsverslag beschrijft het resultaat van de doorlichting, bevat een advies over de verdere erkenning en wordt gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Een gedifferentieerd onderzoek

1. Omdat de onderwijsinspectie gedifferentieerd doorlicht, onderzoekt het inspectieteam in de school een selectie van de onderwijsreglementering:
 - het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen
 Hiertoe selecteert de onderwijsinspectie een aantal leergebieden.
 Daarbij onderzoekt de onderwijsinspectie altijd de volgende procesvariabelen uit het CIPO-referentiekader:
 - ♦ het onderwijsaanbod
 - ♦ de uitrusting
 - ♦ de evaluatiepraktijk
 - ♦ de leerbegeleiding.
 - een selectie van andere erkenningsvoorwaarden, waaronder de erkenningsvoorwaarde bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne.
 - een selectie van overige regelgeving.
2. Om de kwaliteitsbewaking door de school na te gaan, selecteert het inspectieteam een aantal procesvariabelen. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de school voor deze procesvariabelen aandacht heeft voor
 - doelgerichtheid: welke doelen stelt de school voorop?
 - ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de school om efficiënt en doelgericht te werken?
 - doeltreffendheid: bereikt de school de doelen en gaat de school dit na?
 - ontwikkeling: heeft de school aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?

3. Het inspectieteam onderzoekt ten slotte het algemeen beleid van de school aan de hand van vier procesvariabelen: leiderschap, visieontwikkeling, besluitvorming, kwaliteitszorg. In dit luik rapporteert het inspectieteam ook over het zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid van de school.

Het advies

De adviezen die de onderwijsinspectie uitbrengt, hebben betrekking op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de school of van structuuronderdelen als de school binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Tot slot

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve doorlichtingsverslag informeert de directeur van de school de ouders en leerlingen over de mogelijkheid tot inzage.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1 SAMENVATTING

De vrije basisschool Parkschool dankt haar naam aan haar landelijke ligging aan het park van Relst, een gehucht van Kampenhout. De meeste klassen zijn ondergebracht in een relatief recent gebouw. Er zijn concrete verbouwingsplannen voor het prefabgebouw dat momenteel een klas, de gymzaal en het toiletblok bevat. Deze typische dorpsschool is verankerd in de lokale gemeenschap en mag gebruik maken van het aanpalende parochiecentrum en het park. De meeste leerlingen wonen in het dorp en komen uit Nederlandstalige gezinnen met een hoge sociaal-economische status. Door haar ligging midden in de drukke driehoek Leuven-Brussel-Mechelen huisvest ze ook een aantal kinderen uit de ruimere omgeving. Na een instabiele periode van directiewissels heeft een jonge, dynamische directeur de handschoen opgenomen om de school terug op de rails te zetten. Met zijn inspirerende leiderschapsstijl is hij erin geslaagd om de behoudsgezinde eilandcultuur om te buigen in openheid voor vernieuwing en een sfeer van verbondenheid. Hij kan inmiddels rekenen op het zorgteam, de werkgroepen, leerlingen, ouders en vertegenwoordigers van de lokale gemeenschap om samen school te maken.

Op basis van het vooronderzoek van 16 mei 2016 onderzocht de onderwijsinspectie het leergebied wiskundige initiatie in de kleuterafdeling en wiskunde in de lagere afdeling. Daarenboven zoomde ze in beide afdelingen in op het leergebied muzische vorming. Ze peilde ook naar de kwaliteit van het onderwijsaanbod, de rapporteringspraktijk en het algemeen beleid. Daarnaast controleerde het inspectieteam de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne en de naleving van elementen uit de regelgeving.

De kleuteronderwijzers slagen voldoende in hun opdracht om de ontwikkelingsdoelen voor wiskundige initiatie en muzische vorming na te streven. Bij de planning en de uitwerking van hun aanbod vertrekken ze van dominante ontwikkelingsaspecten en leerplandoelen. Voor wiskundige initiatie leidt dat tot een breed en tamelijk evenwichtig scala aan speelleersituaties die kleuters uitdagen om inzichten en vaardigheden te verwerven op het vlak van getallen, meten en ruimte. Doelbewust werken aan wiskundige begripsvorming is een werkpunt. De kleuteronderwijzers maken de muzische schoolvisie en de krachtlijnen van het leerplan muzische opvoeding waar. Op basis van afspraken en een uitwisselingstraject zorgen ze ervoor dat de kleuters diverse muzische technieken en expressievormen verkennen binnen de domeinen beeld, muziek, drama, beweging en media. Er ligt wel een sterke klemtoon op beeldende activiteiten, terwijl beweging en vooral media minder doelgericht in het aanbod zijn opgenomen. Hoewel de hoekverrijking doordacht gebeurt, kunnen sommige speelleerhoeken en materialen aan belang winnen voor muzische vorming of wiskundige initiatie. In het kindvolgsysteem zijn de verschillende aspecten van de wiskundige en muzische ontwikkeling vertegenwoordigd. Dat geldt minder voor de observatiepraktijk waarover weinig afspraken bestaan. Daardoor zijn planning, aanbod, observaties en rapportering onvoldoende op elkaar afgestemd en verlopen observaties minder kwaliteitsvol. De zorgwerking kent een positieve evolutie in beide afdelingen. Kleuters kunnen vooral voor wiskundige initiatie rekenen op ondersteuning van de klasleerkracht of de zorgleerkracht.

In de lagere afdeling bereiken de leerlingen in voldoende mate de eindtermen voor muzische vorming. De onderwijzers hebben voor dit leergebied een hele weg afgelegd. Visieontwikkeling, een begeleidingstraject en een uitwisselingsproject zorgen ervoor dat de teamleden doordrongen zijn van de uitgangspunten van de eindtermen en het leerplan muzische opvoeding. Dat resulteerde in een aantal pareltjes van muzische lessen die geënt zijn op de leerplandoelen. Ze laten leerlingen niet alleen experimenteren met diverse technieken en expressievormen, maar stimuleren ook het beschouwen en de persoonlijke of creatieve expressie. Heldere teamafspraken, schooloverzichten en inventarisaties garanderen een gevarieerd en volledig aanbod voor de meeste domeinen van het leergebied.

Het evenwicht tussen de domeinen en de graduele opbouw over de leerjaren heen zijn minder verzekerd. Het accent blijft op de meer traditionele domeinen muziek en vooral beeld liggen. De overige domeinen krijgen minder onderwijstijd toebedeeld. Het team is minder vertrouwd met het leerplan mediaopvoeding en dat vertaalt zich in een beperkt aantal doelgerichte activiteiten voor het domein media. De ICT-coördinator weet dit enigszins op te vangen met enkele creatieve opdrachten. Voor muzische vorming trekken de onderwijzers resoluut de kaart van alternatieve evaluatie en rapportering. Daarmee stimuleren ze de kritische zelfreflectie en slagen ze erin muzische talenten breed in beeld te brengen.

Ook voor het leergebied wiskunde slaagt de lagere afdeling in haar opdracht. Dat blijkt uit de prestatie- en leerwinstgegevens die de school voorlegt. De onderwijzers baseren zich op onderwijsleerpakketten en schoolafspraken om een evenwichtig, volledig en gradueel opgebouwd aanbod te bewerkstelligen voor elk domein. Het leerplan is minder richtinggevend, waardoor er minder doelbewuste aandacht gaat naar attitudes, strategieën en probleemoplossende vaardigheden binnen wiskunde. De onderwijzers bieden leerlingen weinig stimulansen om zelf oplossingsstrategieën te bedenken en om kritisch te reflecteren over eigen oplossingen en die van medeleerlingen. Aan de hand van diverse toetsen volgen de onderwijzers systematisch de vorderingen van de leerlingen op voor de verschillende wiskundedomeinen. Deze evaluatiegegevens vormen de basis voor efficiënte ondersteuning door de klasleerkracht of een zorgleerkracht. Het recente sporenbeleid biedt daartoe een belangrijke meerwaarde. Daarbij zorgen de teamleden voor onderwijs en ondersteuning op maat door te werken met verschillende niveaugroepen. Zelfstandige werkvormen worden minder benut om te differentiëren en te remediëren. Zowel in de kleuter- als in de lagere afdeling zijn er mogelijkheden om de zorgwerking voor wiskunde verder te optimaliseren bijvoorbeeld door gefaseerde zorgtrajecten uit te werken en de principes uit de zorgvisie nog sterker toe te passen.

Met het onderwijsaanbod slaagt het schoolteam er ten dele in om de krachtlijnen van ontwikkelingsdoelen, eindtermen, leerplannen, pedagogisch project en eigen schoolvisies te verwezenlijken. Voor de planning en uitwerking van hun aanbod spelen de kleuteronderwijzers met aansprekende thema's geregeld in op de interesses en de vragen die bij de kleuters leven. Daarnaast zijn de leerplandoelen een belangrijke leidraad. Met uitzondering van muzische vorming, lichamelijke opvoeding en de leergebiedoverschrijdende thema's zijn de leerplannen of eindtermen minder richtinggevend in de lagere afdeling. Voor Nederlands, Frans, mens en maatschappij, en wetenschappen en techniek is een betere afstemming op de eindtermen, de leerplannen of de schoolvisie aangewezen. In beide afdelingen zijn er nog mogelijkheden om het evenwicht en de graduele opbouw van het onderwijsaanbod te optimaliseren. Hoewel het team inspanningen levert om tot een breed en harmonisch aanbod te komen, blijft in meerdere klassen de klemtoon op cognitieve leerinhouden liggen. Dat blijkt bijvoorbeeld uit de besteding van de onderwijstijd. Het team van de lagere afdeling wendt diverse evaluatiegegevens aan om de kwaliteit van het aanbod te onderzoeken en bij te sturen. Dat gebeurt minder in de kleuterafdeling.

Op basis van het pedagogisch project en de schoolvisie over evalueren wil het schoolteam open en constructief rapporteren over de totale persoonlijkheidsontwikkeling. Het schoolteam wil ook zelfreflectie bij de leerlingen bevorderen. Om wedijver tussen leerlingen te vermijden, probeert het team in de rapportering het kind niet met de anderen maar vooral met zichzelf te vergelijken. Onder meer met de introductie van alternatieve evaluatie- en rapporteringsvormen zette het team een aantal stappen om deze visie waar te maken. Daarmee brengt het rapport ook minder meetbare vaardigheden en attitudes in kaart. Toch is de rapportering in beide afdelingen niet evenwichtig of volledig voor verschillende leergebieden of leergebiedoverschrijdende thema's. Bovendien is op meerdere vlakken een betere afstemming op de uitgangspunten van ontwikkelingsdoelen, eindtermen en leerplannen nodig.

Hoewel het schoolteam de kwaliteit van de rapportering nog niet systematisch met ouders en leerlingen heeft onderzocht, groeit het besef dat een aantal inhoudelijke en vormelijke aspecten voor verbetering vatbaar zijn.

Door zijn richtinggevend en menselijk beleid is de directeur de juiste man op de juiste plaats. Zijn beleidskracht blijkt onder meer uit de toegenomen aandacht voor visieontwikkeling, de heldere communicatie, de participatieve besluitvorming en de initiatieven op het vlak van interne kwaliteitszorg. Uitgebreide prioriteitenplannen, gerichte druk, daadkracht en coaching van teamleden waren noodzakelijk om op meerdere terreinen een inhaalbeweging te maken. Ondanks de zware werkbelasting wist de directeur het team te enthousiasmeren om samen de schouders te zetten onder de vele vernieuwings- en verbeteringsacties. Inmiddels is er een evenwicht ontstaan tussen de sturing door de directeur en de ruimte voor initiatieven van het team. Een haalbare en gefaseerde prioriteitenplanning is nodig om de draagkracht van het hele schoolteam te vrijwaren en opgestarte verbeterings- of vernieuwingsacties ten gronde uit te werken en af te ronden.

De inspectie sluit deze doorlichting af met een gunstig advies voor het voldoen aan de verschillende erkenningsvoorwaarden en de naleving van de gecontroleerde regelgeving. De teams van de kleuter- en lagere afdeling maken voldoende werk van de onderwijsdoelstellingen voor de leergebieden in de focus. Het schoolteam beantwoordt aan de meeste criteria op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne en aan de overige erkenningsvoorwaarden. De doorlichting leert dat in de school de nodige beleidskracht en vernieuwingsdynamiek aanwezig is om verder te gaan op de ingeslagen weg. Het inspectieteam vertrouwt erop dat het schoolteam samen met het schoolbestuur de aanbevelingen in dit verslag ter harte zal nemen en initiatieven zal blijven ontplooien om de onderwijskwaliteit te bewaken en verder te verhogen.

2 DOORLICHTINGSFOCUS

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting selecteerde de onderwijsinspectie onderstaande leergebieden en procesindicatoren/procesvariabelen voor verder onderzoek.

2.1 Leergebieden in de doorlichtingsfocus

Kleuteronderwijs - Leergebieden

- wiskundige initiatie
- muzische vorming

Lager onderwijs - Leergebieden

- wiskunde
- muzische vorming

2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus

Onderwijs - Curriculum

- Onderwijsaanbod

Onderwijs - Evaluatie

- Rapporteringspraktijk

3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?

3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?

3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?

Het onderzoek naar het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen levert voor de geselecteerde leergebieden het volgende op.

3.1.1.1 Kleuteronderwijs: muzische vorming

Voldoet

De kleuterafdeling streeft de ontwikkelingsdoelen voor het leergebied muzische vorming in voldoende mate na. De kleuteronderwijzers voorzien een doelgericht en gevarieerd onderwijsaanbod dat kleuters aanzet tot beschouwen, creëren, exploreren en experimenteren met verschillende muzische technieken en expressievormen. Kleuters krijgen impulsen om hun muzische talenten te verkennen en te ontwikkelen. De muzische ontwikkeling heeft een plaats in het kindvolgsysteem.

3.1.1.2 Kleuteronderwijs: wiskundige initiatie

Voldoet

De kleuterafdeling streeft de ontwikkelingsdoelen voor het leergebied wiskundige initiatie in voldoende mate na. Vanuit een doelgerichte planning zorgen de kleuteronderwijzers voor een breed en evenwichtig onderwijsaanbod. Met diverse materialen en activiteiten krijgen de kleuters stimulansen om wiskundige inzichten en vaardigheden te verwerven binnen de verschillende domeinen van het leergebied. Zowel de klasleerkracht als de zorgleerkracht bieden ondersteuning aan kleuters met specifieke noden op het vlak van wiskundige initiatie.

3.1.1.3 Kleuteronderwijs: muzische vorming en wiskundige initiatie

Curriculum	De kleuteronderwijzers kiezen voor een doelgerichte aanpak met een
Onderwijsaanbod	koepeligen referentiekader als belangrijkste leidraad voor de planning,
<i>Referentiekader</i>	invulling en bewaking van het aanbod. Daarbij selecteren ze per thema een
<i>Planning</i>	beperkt aantal dominante ontwikkelingsaspecten die een groot deel van de
<i>Evenwichtig en volledig</i>	activiteiten en de verrijking van de speelleerhoeken aansturen. Door de
<i>Samenhang</i>	koppeling van deze ontwikkelingsaspecten aan leerplandoelen verruimen de
<i>Brede harmonische vorming</i>	kleuteronderwijzers hun blik en bewerkstelligen ze een verbreding van het
<i>Actief leren</i>	aanbod. Ook de recente actualisering van hoeken- en ontmoetingsfiches
	illustreert de toenemende leerplangerichtheid. De relatief gelijkmatige
	spreiding van de activiteiten over de verschillende ervaringssituaties draagt bij
	tot de harmonische ontwikkeling van de kleuters.

Elk thema krijgt vorm op basis van meerdere, overlappende planningsdocumenten: een agenda, een weekschema, een doelenschema en een tabel met ervaringssituaties. Daarbij bestaat een risico op vermijdbare planlast.

Uit de gesprekken, observaties, planningsdocumenten en kleuterwerkjes blijkt dat de kleuteronderwijzers een voldoende gevarieerd activiteiten aanbod voorzien. Ze brengen systematisch de nagestreefde dominante ontwikkelingsaspecten in kaart om de volledigheid van het aanbod te bewaken en eventueel bij te sturen. Doordat hierbij enkel het koepeligen referentiekader in beeld komt, bestaat er wel een risico op leemtes ten opzichte van de ontwikkelings- of leerplandoelen. Een analyse van de planningsdocumenten bevestigt dat een aantal leerplandoelen van de leergebieden in de focus tot op heden nog niet zijn geselecteerd als dominant doel. De meeste van deze doelen zijn echter wel vertegenwoordigd in de klasrituelen en nevenactiviteiten die niet verbonden zijn aan de dominante themadoelen.

De kleuteronderwijzers benaderen de leergebieden wiskundige initiatie en muzische vorming geïntegreerd vanuit een thematische aanpak. Deze aanpak leidt tot horizontale samenhang waarbij de leergebieden en domeinen op een natuurlijke wijze met elkaar verweven zijn. Naast enkele vaste thema's die gebonden zijn aan de jaarkalender trachten de kleuteronderwijzers bij de themakeuze zo veel mogelijk in te spelen op de interesses van kleuters en op de vragen die hen bezighouden. Dat resulteert in meerdere originele en aansprekende thema's die soms een duidelijke muzische of wiskundige inslag krijgen.

De eigen groeilijnen die het team aanbracht in het koepeligen referentiekader, de gradueel opgebouwde hoeken- en ontmoetingsfiches, kalenders, pictogrammen, de puzzellijn en de begrippenlijst bevorderen de continuïteit en de gradatie over de leeftijdsgroepen heen. De aandacht voor (wiskundige) begripvorming kent bij meerdere kleuteronderwijzers echter een groeimarge. De meesten stellen per thema een aantal dominante woorden voorop. De mate waarin ze daarbij intentioneel en systematisch de verwerving van wiskundige begrippen nastreven en gebruik maken van de gegradeerde begrippenlijst is leerkrachtafhankelijk. Voor muzische vorming zijn er minder afspraken die verticale samenhang beogen.

Het is geen gewoonte om in elk thema wiskundige ontwikkelingsaspecten of leerplandoelen te weerhouden als dominant doel. Toch zorgen kleuteronderwijzers ervoor dat aspecten van wiskundige initiatie in de meeste thema's verwerkt zitten. Globaal krijgen kleuters vanuit activiteiten, speelleermaterialen en rituelen voldoende impulsen die de ontwikkeling van wiskundige inzichten en vaardigheden ondersteunen. De verschillende domeinen van het leergebied zijn vrij evenwichtig in het activiteiten aanbod vertegenwoordigd. Binnen een domein leggen de kleuteronderwijzers wel klemtonen. Zo zijn activiteiten rond tellen, rangschikken, ordenen en puzzelen frequenter expliciet in de planning opgenomen dan bijvoorbeeld doelen over conservatie, meten, tijd en ruimte. De kleuteronderwijzers zijn zich hiervan bewust en gaven daarom de ontwikkeling van ontdekdozen een plaats in het prioriteitenplan.

Hoewel ze het belangrijk vinden dat kleuters wiskundige ervaringen opbouwen door te spelen en te manipuleren met materialen, duiken van bij de jongste kleuters al geregeld schoolse werkblaadjes op.

Tijdens de thema-activiteiten en de klasrituelen komen aspecten van muzische vorming zowel doelgericht als intuïtief aan bod. Nagenoeg bij elk thema programmeren de kleuteronderwijzers één of meer dominante muzische doelen. Het gaat daarbij vooral om leerplandoelen uit de domeinen beeldopvoeding, dramatisch spel en muzikale opvoeding. Om een volledig aanbod te garanderen, hanteren de kleuteronderwijzers het verantwoordelijkheidsschema als richtsnoer. De afspraken in dit schema zorgen ervoor dat kleuters minimaal één keer doorheen de kleuterafdeling van elke expressievorm kunnen proeven. Dat leidt tot een voldoende breed, maar weinig evenwichtig aanbod van muzische activiteiten voor de meeste domeinen. Er ligt een duidelijke klemtoon op het domein beeldopvoeding, terwijl bewegingsexpressie en zeker mediaopvoeding meer intentionele aandacht verdienen.

Uit de observaties blijkt dat de kleuteronderwijzers de krachtlijnen van het muzisch proces in praktijk weten te brengen. De muzische activiteiten zijn gericht op genieten en plezier beleven. Ze zetten kleuters aan tot waarnemen, verbeelden en beschouwen. Occasionele culturele voorstellingen vormen bijkomende impressiemomenten. Kleuters kunnen experimenteren en creëren met verschillende materialen, muzische technieken en expressievormen. Op beeldend vlak bieden kleuteronderwijzers de nodige kansen tot creativiteit en authenticiteit. Toch laten ze soms ook nog voorgestructureerd materiaal en kleurplaten opvullen.

Onder meer met stappenplannen en het taken- of keuzebord ontwikkelen de kleuteronderwijzers de zelfredzaamheid en de zelfsturing. De kindgerichte en ontwikkelingsstimulerende begeleidingsstijl en het aangenaam pedagogisch klimaat dragen bij tot actief en zelfontdekkend leren.

Materieel beheer
Uitrusting
Ontwikkelingsmaterialen

Als aanvulling op de beschikbare ontwikkelingsmaterialen voor muzische vorming of wiskundige initiatie maken de kleuteronderwijzers ook zelf uitdagende spelmaterialen aan in aansluiting bij een thema. Voor sterkere kleuters zijn er educatieve wiskundige spellen of materialen die hen op hun niveau prikkelen.

In alle klassen is een assortiment aan knutsel- en verbruiksmaterialen aanwezig om beeldende vormgeving mogelijk te maken. Er zijn tevens materialen en instrumenten om zich creatief uit te drukken via muziek, drama, beweging en taal. De verkleedhoek en de boekenhoek kunnen in meerdere klassen aan kracht winnen. In functie van het domein media ontbreken kindvriendelijke fototoestellen. De tablets worden efficiënt ingezet voor wiskundige initiatie, dat gebeurt minder om kleuters creatief of expressief te laten omgaan met media. De klassen met de jongere kleuters zijn niet uitgerust met computers die ze kunnen gebruiken voor wiskundige of muzische activiteiten.

Diverse materialen en spellen ondersteunen het tellen en ordenen. Met het oog op het aspect tijd binnen het domein meten stelde het team van de kleuterafdeling de kalenders op punt in samenwerking met de pedagogische begeleiding. De manier waarop de oudste kleuters het jaar opbouwen met zelfgemaakte maandkalenders is een voorbeeld van goede praktijk. Via de daglijn rond de klok maken ze kennis met de cyclische tijd. De pictogrammen en de constructiematerialen met voorbeelden of stappenplannen bevorderen het ruimtelijke inzicht. Materialen voor meten en kwalitatief vergelijken (lengte, inhoud, ...) zijn in mindere mate aanwezig. Sommigen benutten de zand- of watertafel te weinig doelgericht in functie van de ontwikkeling van het conservatiebegrip.

Infrastructuur De klassen zijn ordelijk en overzichtelijk ingericht. Meerdere kleuteronderwijzers stellen kleuterwerkjes tentoon aan de klaswanden.

De vloer van de gymzaal is minder geschikt voor activiteiten in het kader van bewegingsexpressie.

Evaluatie De kleuteronderwijzers hanteren een kindvolgsysteem dat afgestemd is op het koepelgelegen referentiekader. Het volgsysteem laat toe om de evolutie voor de diverse ontwikkelingsaspecten in verband met muzische vorming en wiskundige initiatie weer te geven. Wiskundige ontwikkelingsaspecten zitten vooral vervat in het domein denkontwikkeling. Tweemaal per jaar voeden de kleuteronderwijzers het digitale kindvolgsysteem op basis van hun observaties en algemeen beeld van de kleuter. Observaties van de zorgleerkracht krijgen een plaats in de zorgmap van de klas en eventueel ook in het kinddossier.

Evaluatiepraktijk
Evenwichtig en representatief
Kindvolgsysteem
Gericht op bijsturing

Er zijn weinig afspraken die de observatie- en evaluatiepraktijk aansturen. De kleuteronderwijzers hebben geen gelijkgericht en efficiënt observatiesysteem. Daardoor zijn er verschillen tussen kleuteronderwijzers in de gehanteerde observatiecriteria en de wijze, frequentie en intensiteit van observeren. De doelgerichte aanpak is nog niet doorgetrokken naar de observatiepraktijk. Het is geen verworvenheid om planning en observatie op elkaar af te stemmen door geregeld gericht te observeren in aansluiting bij vooraf geselecteerde dominante doelen of begrippen. Nog te vaak koppelen kleuteronderwijzers observaties aan opdrachten die de kleuters in werkblaadjes uitvoeren. De observaties missen evenwicht en representativiteit ten aanzien van de verschillende domeinen van de muzische en wiskundige ontwikkeling.

Om de beeldvorming te vervolledigen, leggen de oudste kleuters een schoolrijpheidstest af die onder meer peilt naar de beheersing van een aantal rekenvoorwaarden. Het valt op dat een aantal zwakpresterende kleuters niet zijn gesignaleerd door de observatiegegevens over de denkontwikkeling in het kindvolgsysteem.

Kleuteronderwijzers en zorgleerkracht sturen het onderwijs- en zorgaanbod bij op basis van de verzamelde evaluatiegegevens. Het schoolteam benut beperkt de observatiegegevens, de resultaten van de schoolrijpheidstest en de resultaten bij de aanvang van de lagere afdeling om een zicht te krijgen op de onderwijskwaliteit van de verschillende leergebieden of domeinen in de kleuterafdeling.

Begeleiding
Leerbegeleiding
Beeldvorming
Zorg

Het kindvolgsysteem biedt een voldoende breed beeld van de ontwikkeling van de kleuter. Informatie uit overgangs- en oudergesprekken, multidisciplinair overleg (MDO) en eventuele testresultaten vervolledigen de beeldvorming. Daarbij is er minder expliciete aandacht voor de verschillende aspecten van muzische ontwikkeling. De kwaliteit van de observatiepraktijk beperkt de validiteit van de beeldvorming. Door het vraaggestuurde karakter van het MDO en de zorg, hebben de observatiepraktijk en de zorggevoeligheid van de klasleerkrachten een impact op de verleende ondersteuning.

Een uitgewerkt zorgbeleid, gestoeld op het zorgcontinuüm en de principes van handelingsgericht werken, stuurt de verschillende fases van de zorgwerking aan. De kleuteronderwijzers nemen hun verantwoordelijkheid in de preventieve basiszorg en de verhoogde zorg op met vooraf geplande differentiatie- of remediëringsactiviteiten. Vanuit preventief oogpunt heeft pre-teaching in het kader van de wiskundige begripsvorming minder ingang gevonden bij de klasleerkrachten.

Kleuteronderwijzers melden risico- of zorgkleuters aan voor het MDO. De structuur van de voorbereidingsformulieren stimuleert het handelingsgericht werken. Het formuleren van een heldere hulpvraag is voor de meesten nog een uitdaging. Op basis van het MDO ontwikkelt de zorgleerkracht voor een aantal kleuters een handelingsplan. Er zijn daarbij nog mogelijkheden om sterker gefaseerde zorgtrajecten uit te werken en om de effecten van het doorlopen traject in kaart te brengen.

Elke klasgroep kan op vaste momenten rekenen op deskundige ondersteuning door de zorgleerkracht. Klasleerkracht en zorgleerkracht bepalen in onderling overleg de invulling van deze zorgmomenten. Meestal gaat het om klasinterne observatie of begeleiding van kleuters of om groepsverkleining zodat de klasleerkracht met de risico- of zorgkleuters kan werken. Specifieke zorginterventies richten zich in hoofdzaak op momentane noden op het vlak van wiskundige initiatie, taal of sociaal-emotionele ontwikkeling.

Een zorglogboek ondersteunt de eerste- en tweedelijnszorg. Het bevat een overzicht van de kleuters per fase in het zorgcontinuüm en een neerslag van de zorgobservaties en interventies. Zowel in de handelingsplannen als in het zorglogboek zijn de evaluaties vrij summier.

Loopbaanbegeleiding Onder meer door gezamenlijke muzische en wiskundige integratie-activiteiten of projecten, de uitwisseling van materialen, afspraken over kalenders en getalbeelden willen de leerkrachten van de oudste kleuters en het eerste leerjaar een soepele overgang bewerkstelligen. De zorgleerkracht van de kleuterafdeling is ook verantwoordelijk voor de ondersteuning in het eerste leerjaar. Dat bevordert de continuïteit in de ondersteuning en opvolging van risicokinderen bij de start in het lager onderwijs.

Professionalisering
Deskundigheidsbevordering
Nascholingen
Interne expertise

De kleuteronderwijzers passen inzichten uit diverse teamgerichte en individuele professionaliseringsinitiatieven toe om hun aanbod, klasinrichting en -organisatie onder meer voor de leergebieden in de focus te optimaliseren. Positieve effecten van deze initiatieven zijn duidelijk zichtbaar in de klaspraktijk.

De verkenning van het leerplan muzische opvoeding en de deelname aan een uitwisselingsproject zorgen ervoor dat de kleuteronderwijzers het muzisch proces in de vingers hebben. Met het leerplan mediaopvoeding zijn ze minder vertrouwd.

3.1.1.4 Lager onderwijs: muzische vorming

Voldoet

De lagere afdeling bereikt de eindtermen voor muzische vorming in voldoende mate. Ze voorzien in een breed aanbod dat geënt is op de eigen muzische visie en de uitgangspunten van de eindtermen. Binnen een doelbewuste en procesmatige werking krijgen leerlingen stimulansen tot creativiteit en zelfexpressie. Alternatieve evaluatie- en rapporteringsvormen bieden een doelgericht en evenwichtig beeld van het muzisch proces.

Curriculum
Onderwijsaanbod
Referentiekader
Planning
Evenwichtig en volledig
Samenhang
Brede harmonische vorming
Actief leren

Het leerplan muzische opvoeding, en in het bijzonder de 21 algemene doelen, en een overzicht van de verschillende expressievormen per deelleerplan vormen de belangrijkste referentiekaders voor de planning en de bewaking van het aanbod. Het leerplan mediaopvoeding stuurt de pedagogisch-didactische activiteiten van de ICT-coördinator aan maar is minder richtinggevend voor de klasleerkrachten. Voor de concrete uitwerking van dit leergebied laten de onderwijzers zich onder meer inspireren door diverse onderwijsleerpakketten, het internet, nascholing en eigen ervaring.

Meerdere initiatieven en leidraden zorgen voor een toenemende doelgerichtheid van het aanbod. Vooral de uitwerking van 'toplessen' in het kader van een uitwisselingsproject bevorderde niet alleen het doel- en leerplangericht werken, maar resulteerde in een aantal voorbeeldlessen die deze naam waard zijn. In deze lessen selecteren de onderwijzers dominante algemene leerplandoelen (en enkele subdoelen) die ze vertalen naar doelen op kindniveau.

De toplessen en diverse documenten zoals de doelenturflijsten, schema's met de verdeling van verantwoordelijkheden per leeftijdsgroep en het geactualiseerde schooloverzicht vormen als het ware het raamwerk voor de planning en de bewaking van muzische activiteiten per leerjaar. Daarmee garandeert het schoolteam een volledig en gevarieerd aanbod ten aanzien van de eindtermen, de algemene leerplandoelen en de verschillende expressievormen voor de domeinen beeldopvoeding, muzikale opvoeding, dramatisch spel, bewegingsexpressie en muzisch taalgebruik. Doelen uit het leerplan mediaopvoeding zijn in de meeste van deze registratie- of overzichtsdokumentten weinig expliciet opgenomen. In de planning is er een zekere vrije ruimte die de onderwijzers zelf kunnen invullen. Een analyse van de planningsdocumenten wijst uit dat het muzisch aanbod voldoende breed is, maar weinig evenwichtig. De meeste onderwijzers programmeren veel frequenter activiteiten voor beeldopvoeding dan voor de overige domeinen. Ze plannen tevens geregeld muzikale opvoeding in. In de planningsdocumenten zijn zelden specifieke en doelgerichte activiteiten voor mediaopvoeding te vinden. De ICT-coördinator weet dit enigszins op te vangen door per leerjaar te voorzien in een leerlingenbundel met oefeningen en opdrachten die gekoppeld zijn aan de eindtermen voor informatie- en communicatietechnologie (ICT) en het leerplan mediaopvoeding.

De turflijsten en de schooloverzichten brengen het muzisch aanbod per leerjaar in kaart. Ze bieden evenwel onvoldoende houvast om continuïteit en gradatie in het aanbod te verzekeren. Schoolafspraken waarborgen in beperkte mate de verticale samenhang. Sommige onderwijzers hebben weinig zicht op de wijze waarop hun collega's bepaalde expressievormen implementeren. Anderen vervangen soms muzische activiteiten die in het verantwoordelijkheidsschema aan hen zijn toegewezen. Daardoor kan het team van de lagere afdeling geen overlappingen uitsluiten of een volledig gradueel opgebouwd curriculum garanderen.

Klasoverschrijdende projecten, zoals de musical, bieden leerlingen de kans om meerdere muzische talenten aan te boren of om volgens eigen interesse te kiezen uit verschillende domeinen van muzische vorming. Ook de kijkwijzer voor de toplessen stimuleert een geïntegreerde aanpak van meerdere muzische domeinen. Er zijn echter verschillen tussen onderwijzers in de mate waarin ze bewust streven naar horizontale samenhang met andere leergebieden of leergebiedoverschrijdende thema's.

Uit de observaties en het leerlingenwerk blijkt dat het team van de lagere afdeling veel vooruitgang heeft geboekt in de implementatie van de principes van het leerplan muzische vorming. Werkjes van leerlingen, foto's en filmpjes getuigen van een vernieuwde muzische ingesteldheid van de teamleden. Beschouwen en creëren binnen een muzische grondhouding zijn tot op de klasvloer doorgedrongen. Tijdens de geobserveerde lessen boden de onderwijzers aansprekende activiteiten aan die aanzetten tot exploreren of experimenteren met muzische expressievormen. Bovendien wakkeren ze de creativiteit en de persoonlijke expressie aan.

Onderwijzers gaan op zoek naar een evenwicht tussen de inoefening van muzische technieken en het stimuleren van authenticiteit en creatieve expressie. Sommigen zoeken echter nog wel eens hun toevlucht tot een inkleuropdracht. De meeste onderwijzers beschouwen met de leerlingen bij de start van een muzische activiteit. Ook tijdens of na afloop van de les krijgen ze stimulansen tot kritische reflectie op de lesdoelen, het eigen muzisch proces of product of op dat van hun medeleerlingen. Sommige onderwijzers dagen hun leerlingen minder uit om zelf oplossingen te zoeken voor muzische problemen en probleemoplossende vaardigheden te ontwikkelen tijdens muzische activiteiten.

Occasionele culturele activiteiten, schoolprojecten of klasactiviteiten in samenwerking met (groot)ouders, de lokale gemeenschap of culturele organisaties vormen een verrijking voor het muzisch aanbod.

Onderwijsorganisatie
Onderwijstijd
Klasmanagement

In een aantal klassen wenden de onderwijzers de onderwijstijd voor muzische vorming niet optimaal aan. Enkel programmeren structureel te weinig lestijden, anderen voorzien het minimale aantal lestijden dat het leerplan voorschrijft. Uit de planningsdocumenten blijkt bovendien dat lessen muzische vorming bij sommigen geregeld moeten wijken voor andere, meer cognitieve leergebieden of activiteiten. Soms plannen onderwijzers onder de noemer muzische vorming systematisch activiteiten in die weinig verband houden met dit leergebied. Dit schooljaar compenseren de workshops en oefenmomenten voor de musical enigszins de beperkte onderwijstijd die meerdere onderwijzers voor dit leergebied reserveren.

De meeste onderwijzers hanteren tijdens de muzische activiteiten een stimulerende begeleidingsstijl. Met diverse groeperingsvormen en soms ook contractwerk stimuleren de meesten actief leren, samenwerking en zelfsturing. Ze hebben aandacht voor sociale vaardigheden en vragen respect en openheid voor elkaars creaties.

Materieel beheer
Uitrusting
Leermiddelen

Het assortiment aan materialen en instrumenten maakt de realisatie van de leerplandoelen binnen de verschillende domeinen mogelijk. De aanwezigheid van moderne mediavormen biedt visuele ondersteuning bij muzische activiteiten, wordt ingezet als input voor muzische impressies of creëert de mogelijkheid om leerlingen zelf creatief aan de slag te laten gaan met media. Er zijn echter individuele verschillen in de mate waarin onderwijzers van de beschikbare middelen gebruik maken. Zo krijgen leerlingen in sommige klassen minder kansen om te experimenteren met muziekinstrumenten of om foto's en filmpjes te maken en te bewerken.

Infrastructuur

Door hun aankleding ademen sommige lokalen en gangen een muzische sfeer. In enkele klassen is er weinig leerlingenwerk tentoongesteld.

Evaluatie Evaluatiepraktijk <i>Evenwichtig en representatief</i>	Het team van de lagere afdeling zette belangrijke stappen om de evaluatie- en rapporteringspraktijk sterker af te stemmen op de krachtlijnen van het leerplan. Met het muzisch rapport trekt het team de kaart van breed en evenwichtig evalueren en rapporteren. Er is een duidelijke koppeling tussen de dominante leerplandoelen van een muzische activiteit en de evaluatie- en rapporteringspraktijk. Op basis van een vertaling van deze leerplandoelen naar kindgerichte concrete lesdoelen evalueren meerdere onderwijzers samen met de leerlingen tussentijds of aan het einde van het muzisch proces de realisatie van deze doelen.
Rapporteringspraktijk <i>Evenwichtig en volledig</i> <i>Interne en externe</i> <i>communicatie</i>	In de meeste klassen vormt zelfevaluatie door de leerlingen het uitgangspunt voor de rapportering. Enkel bij de jongste leerlingen is het muzisch rapport hoofdzakelijk een weergave van de beoordeling door de klasleerkracht. Voor een selectie van muzische activiteiten bevat het rapport een evaluatie van de kindgerichte lesdoelen op basis van een waarderingsschaal. Sinds kort voegen de leerlingen en de meeste onderwijzers ook een verbale toelichting bij deze waardering. Enkele richtvragen stimuleren leerlingen om procesgericht te evalueren en te rapporteren. Conform een schoolafpraak biedt het rapport een evenwichtig beeld van de ontwikkeling in de verschillende domeinen van het leerplan muzische opvoeding. De beoordeelde doelen op het rapport verwijzen bovendien zowel naar vaardigheden als naar attitudes. Doelen in verband met het domein media zijn zelden terug te vinden in de evaluatie of in de rapportering. Naast het muzisch rapport bieden ook de BaSO-fiche en de portfolio's een kijk op talenten en interesses. De klasportfolio van de onderbouw en de leerlingportfolio van de bovenbouw zijn voorbeelden van goede praktijk. Ze worden gaandeweg opgebouwd doorheen de loopbaan in de onder- of bovenbouw. Ze bieden leerlingen de mogelijkheid om hun talenten, interesses, muzische activiteiten, creaties en processen in beeld te brengen en erover te reflecteren. Ze stimuleren hen om kunstenaars te interviewen, open te staan voor diverse kunstuitingen en te genieten van culturele activiteiten. De onderwijzers van de onderbouw zoeken naar mogelijkheden om leerlingen frequenter te laten terugrijpen naar het klasportfolio. Volgens sommige onderwijzers leidt de keuze voor alternatieve evaluatie- en rapporteringsvormen ertoe dat muzische vorming vaker onderwerp van gesprek is tijdens oudercontacten. Foto's en filmpjes op een aantal klasblogs bieden ouders een kijk op muzische activiteiten en verwezenlijkingen. Met toonmomenten krijgen leerlingen de mogelijkheid om aan andere leerlingen of een breder publiek te laten zien wat ze op muzisch vlak in hun mars hebben.
Begeleiding Leerbegeleiding <i>Beeldvorming</i> <i>Zorg</i>	Met het oog op de beeldvorming nemen de onderwijzers in het leerlingendossier vooral informatie op over eventuele muzische talenten of interesses van de leerling. Deze sterktes worden minder benut in het kader van leerbegeleiding.

Binnen muzische activiteiten is differentiatie minder ingeburgerd. Occasioneel laten de onderwijzers leerlingen zelf hun expressievorm of vormgevingsmateriaal kiezen. Tijdens de muzische activiteiten krijgen de leerlingen geregeld aanmoediging of een schouderklopje. De meeste onderwijzers hebben aandacht voor leerlingen die zich minder durven tonen tijdens muzische activiteiten en zorgen ervoor dat ze binnen een veilig klimaat tot expressie kunnen komen. Leerlingen krijgen de kans om elkaar te inspireren, te helpen en van elkaar te leren.

Professionalisering
Deskundigheidsbevordering
Nascholingen
Interne expertise

Om de kwaliteit van het onderwijsaanbod en van de evaluatie- en rapporteringspraktijk voor muzische vorming te bevorderen, deed het team van de lagere afdeling een beroep op de pedagogische begeleidingsdienst. Het begeleidingstraject en het uitwisselingsproject hebben hun effect op de klaspraktijk niet gemist.

De specifieke muzische competenties van individuele leraren worden weinig systematisch ingezet in het kader van muzische vorming. Er blijven mogelijkheden onbenut om van elkaar te leren en om expertise uit te wisselen.

Visieontwikkeling

Het schoolteam ontwikkelde samen een eigen muzische visie die uitgangspunten van het pedagogisch project, principes van het leerplan en de eigenheid van de school kernachtig verenigt. Het team geeft deze visie gestalte in de praktijk.

3.1.1.5 Lager onderwijs: wiskunde

Voldoet

De lagere afdeling bereikt de eindtermen voor wiskunde in voldoende mate. De onderwijzers zorgen voor een volledig en gradueel opgebouwd aanbod voor de verschillende domeinen van dit leergebied. De evaluatiepraktijk biedt adequate informatie over de ontwikkeling van diverse wiskundige competenties. Deze informatie is het vertrekpunt voor wiskundeonderwijs en ondersteuning op maat van zowel rekenzwakke als rekensterke leerlingen. Diverse prestatiegegevens bevestigen de effectiviteit van het wiskundeaanbod en de leerbegeleiding.

Curriculum
Onderwijsaanbod
Referentiekader
Planning
Evenwichtig en volledig
Samenhang
Brede harmonische vorming
Actief leren

Met uitzondering van het eerste leerjaar hanteren de onderwijzers eenzelfde onderwijsleerpakket als richtinggevend referentiekader bij de planning en invulling van hun aanbod. Het team van de lagere afdeling vertrouwt erop dat deze onderwijsleerpakketten voldoende garanties bieden om tegemoet te komen aan de verwachtingen van de eindtermen en de leerplannen. Het leerplan zelf speelt weinig rol van betekenis als richtsnoer voor het onderwijsaanbod. Enkel bij de samenstelling van een aanbod op maat voor leerlingen met curriculumdifferentiatie maken de klasleerkrachten samen met het zorgteam een vergelijking met het leerplan en de verwachtingen van de B-stroom van de eerste graad secundair onderwijs.

Om een evenwichtig en breed aanbod te verzekeren, volgen de onderwijzers de onderwijsleerpakketten vrij consequent. De beperkte wijzigingen die ze aanbrengen binnen hun leerjaar brengen de continuïteit, gradatie en volledigheid niet in het gedrang. Het gaat om leerstofonderdelen die onderwijzers geleidelijker opbouwen of die ze sterker inoefenen met bijkomend materiaal.

Voor de jongste leerlingen koos het team bewust voor een onderwijsleerpakket dat zich richt op functioneel rekenen vanuit een speelse invalshoek. Afspraken tussen de onderwijzers van het eerste en tweede leerjaar zorgen voor een naadloze overgang voor de leerlingen. Voor de verticale samenhang in het aanbod van de overige leerjaren verwijzen de onderwijzers naar de gradueel opgebouwde leerlijnen in het onderwijsleerpakket. Daarnaast dragen afspraken over referentiematen, afronden, cijferen en breuken bij tot continuïteit.

Meerdere onderwijzers beogen werkelijkheidsgericht wiskundeonderwijs door te voorzien in een realistische insteek. De horizontale samenhang met andere leergebieden is beperkt. Occasioneel leggen onderwijzers verbanden tussen wiskunde en muzische vorming of aspecten van mens en maatschappij en wetenschappen en techniek. Ze leggen wel bruggen naar de leergebiedoverschrijdende eindtermen. Zo krijgen leerlingen kansen om zelfstandig te oefenen met ICT. Onderwijzers integreren tijdens wiskundelessen elementen uit het onderwijsleerpakket voor leren leren. Activerende werk- en groeperingsvormen verhogen niet alleen de betrokkenheid, maar ondersteunen het zelfstandig werken en plannen, of bieden mogelijkheden om samen te werken of van elkaar te leren. Vanuit het onderwijsleerpakket hebben onderwijzers vooral bij rekenverhalen aandacht voor probleemoplossende vaardigheden. Sommigen bieden leerlingen minder kansen om zelf verschillende oplossingsstrategieën te laten bedenken en te vergelijken. Vooral bij de oudere leerlingen zijn er nog groeikansen om handelend met concreet materiaal wiskundige inzichten te verwerven.

Onderwijsorganisatie
Onderwijstijd

Het belang dat de onderwijzers aan dit leergebied hechten, is onder meer af te leiden uit de tijd die ze ervoor uittrekken in hun planning. Uit de analyse van de weekroosters en de richtlijnen van de koepel blijkt dat de onderwijzers (ruim) voldoende onderwijstijd voor dit leergebied voorzien. Sommige onderwijzers vullen de structureel voorziene lestijden voor wiskunde aan met extra inoefenmomenten tijdens hoeken- of contractwerk.

Materieel beheer
Uitrusting
Leermiddelen

Er zijn voldoende leermiddelen en didactische materialen aanwezig voor het bereiken van de leerplandoelen. In sommige klassen is er evenwel te weinig plaatswaardemateriaal voor individueel gebruik door de leerlingen. In meerdere klassen ontbreekt een digitale klok in de nabijheid van de analoge klok. De onderwijzers wendten het digitale bord aan om het onderwijsleerproces visueel te ondersteunen of leerlingen te laten oefenen. Ze schakelen de computers geregeld in bij differentiatie of in de inoefenfase.

Met uitzondering van de wandplaten over de referentiematen zijn er in het klasbeeld van de meeste klassen weinig oplossingsstrategieën of algoritmes waar leerlingen visueel kunnen op terugvallen. In sommige klassen is de leesbaarheid van wandplaten beperkt of bevinden ze zich op een weinig functionele plaats.

Evaluatie
Evaluatiepraktijk
Evenwichtig en representatief
Leerlingvolgsysteem
Gericht op bijsturing

Om een accuraat zicht te hebben op de wiskundige competenties, doen de onderwijzers een beroep op de toetsen die verbonden zijn aan de gehanteerde onderwijsleerpakketten. Dat leidt op schoolniveau tot een vrij evenwichtige en representatieve evaluatie voor de verschillende domeinen van het leerplan. De domeinoverschrijdende probleemoplossende vaardigheden en inzichten komen vooral aan bod in de toetsen over toepassingen. Aangezien de methodegebonden toetsen in hoofdzaak de beheersing van grotere leerstofgehelen meten, maken meerdere onderwijzers ook zelf toetsen of gebruiken ze toetsen uit andere onderwijsleerpakketten om tussentijds te evalueren. Aanvullend neemt het team voor wiskunde de genormeerde toetsen van een leerlingvolgsysteem af. Dat brengt de evolutie van leerlingen in kaart.

Er zijn interindividuele verschillen in de mate waarin onderwijzers met het oog op doelgerichte remediëring foutenanalyses maken en reflecteren over de mogelijke oorzaken van fouten. De onderwijzers benutten observatiegegevens, prestaties op de methodegebonden toetsen en op de toetsen van het leerlingvolgsysteem wel om niveaugroepen samen te stellen en te differentiëren.

Differentiatie op het vlak van evaluatie heeft nog weinig ingang gevonden. Leerlingen met curriculumdifferentiatie kunnen wel rekenen op aangepaste toetsen. Meerdere leerlingen mogen in het kader van de redelijke aanpassingen hulpmiddelen inzetten tijdens evaluatiemomenten.

Rapporteringspraktijk
Evenwichtig en volledig
Interne en externe
communicatie

De rapporteringspraktijk vormt een afspiegeling van de evaluatiepraktijk. De meeste onderwijzers herleiden de resultaten op de methodegebonden toetsen per onderdeel naar een cijfer op 10, zodat elk domein hetzelfde gewicht krijgt. Enkel het domein bewerkingen wordt in de bovenbouw opgesplitst in hoofdrekenen en cijferen en krijgt daardoor een zwaarder aandeel.

Er is weinig verbale toelichting bij de cijfers. Het rapport geeft evenmin de minimale verwachtingen weer die ouders toelaten om na te gaan in welke mate hun kind de -voor hem- vooropgestelde doelen behaalt. De toetsenbundels gaan wel ter inzage mee naar huis.

In functie van de leer- en loopbaanbegeleiding is er in het digitale leerlingendossier, de overgangsgesprekken en de BaSO-fiche systematisch aandacht voor de wiskundeprestaties.

Begeleiding
Leerbegeleiding
Beeldvorming
Zorg

Structuren, afspraken en procedures ondersteunen de beeldvorming en de zorg. Het leerlingendossier bundelt informatie over de evolutie van de leerling met de voorbereidingen en de besluiten van diverse vormen van overleg. Daarnaast dragen de positionering van leerlingen in het zorgcontinuüm en de resultaten van zorginterventies bij tot de brede beeldvorming voor wiskunde.

Het team van de lagere afdeling heeft op het vlak van preventieve en verhoogde basiszorg een opvallende progressie gemaakt. De klasleerkrachten maken hun rol als spilfiguur in de zorg waar. Het recente sporenbeleid vormt daarbij een belangrijke meerwaarde. Door dit beleid is differentiatie structureel ingebed voor wiskunde. De onderwijzers zorgen voor efficiënte differentiatie in instructie, opdrachten, materiaal, begeleiding en verwerking bij wisselende niveaugroepen. Een aantal onderwijzers benut de mogelijkheden van zelfstandige werkvormen zoals hoeken- of contractwerk te weinig om te differentiëren of te remediëren.

Op vaste momenten kunnen de onderwijzers een lid van het zorgteam inschakelen. Voor wiskunde bieden de zorgleerkrachten vooral klasinterne ondersteuning tijdens de differentiatiemomenten. In onderling overleg maken de klasleerkracht en de zorgleerkracht afspraken over het lesonderwerp, de doelstellingen, de aard van de ondersteuning en de werkvormen. Ze bepalen daarbij ook wie verantwoordelijk is voor de doelgerichte begeleiding van de leerlingen met specifieke noden. Achteraf noteren ze beknopt het effect van de geboden ondersteuning.

Voor differentiatie maken de onderwijzers onder meer gebruik van de aangepaste oefenbundels van het onderwijsleerpakket. Rekenzwakke leerlingen mogen gebruik maken van ondersteunende hulpkaarten. Daarnaast wordt sinds vorig schooljaar een specifieke remediërende methode gradueel ingevoerd voor deze leerlingen. Het team voorziet specifieke materialen voor de rekensterke leerlingen.

Meerdere leerlingen krijgen redelijke aanpassingen voor wiskunde of hebben een handelingsplan. Er zijn behoorlijke verschillen in de kwaliteit van de handelingsplannen. Sommige plannen zijn beperkt tot een opsomming van enkele (mogelijke) zorginterventies. Ondanks het houvast dat het digitale zorgsysteem daartoe biedt, hebben meerdere teamleden moeite om de principes van handelingsgericht werken toe te passen. Een aantal leerlingen is onvoldoende gebaat bij de momentane hulpverlening en heeft nood aan een meer planmatig uitgestippeld zorgtraject dat geregeld wordt geëvalueerd. Een aanzienlijk aantal leerlingen wendt zich tot externe deskundigen voor langdurige ondersteuning.

Professionalisering
Deskundigheidsbevordering
Nascholingen
Interne expertise

Na een teamgerichte navorming over differentiëren werkte het team het sporenbeleid verder uit. Om het implementatieproces te coachen heeft de directeur gerichte klasbezoeken georganiseerd en zijn bevindingen gecommuniceerd op een teamoverleg. Met het oog op verdere professionalisering en uitwisseling van interne expertise staan hospiteerbeurten op de prioriteitenplanning voor volgend schooljaar.

Kwaliteitszorg In het kader van kwaliteitszorg nemen bepaalde klassen deel aan externe wiskundetoetsen. Om de toetsbelasting voor de leerlingen te beperken, maakt het team een doordachte keuze in de getoetste inhoud. De resultaten gaven in het verleden al aanleiding tot bijstellingen in het onderwijsaanbod van verschillende klassen. Over de jaren heen wijzen de resultaten op methodeonafhankelijke toetsen in de meeste klasgroepen op een voldoende tot goed rendement van het wiskundeonderwijs.

3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?

De school gaat op systematische wijze haar situatie op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne na. Dit blijkt onder meer uit de regelmaat waarmee ze controles uitvoert. Hierdoor kent ze de meeste tekorten en is ze waakzaam voor ongunstige veranderingen in de leer- en leefomgeving van de kinderen en van het personeel. De directeur laat zich ondersteunen door een lokale preventieadviseur, een preventieadviseur van de scholengemeenschap en door een externe preventiedienst die de meeste risico's in kaart brengen vanuit eigen vaststellingen en vanuit aanwezige verslagen van bevoegde diensten. Uit het jaaractieplan/globaal preventieplan blijkt dat de school de tekorten kent, beheerst en de nodige budgetten voorziet.

De school heeft een AGION-dossier lopen voor de nieuwbouw van een turnzaal, een sanitaire ruimte en twee klaslokalen. Hiermee wil ze in de toekomst tegemoet komen aan een aantal vastgestelde tekorten inzake veiligheid en hygiëne.

De vaststellingen in documenten van deskundigen stemmen gedeeltelijk overeen met wat de onderwijsinspectie tijdens de doorlichting opmerkte. Aanvullend stelt het inspectieteam op vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne van de leer- en werkomgeving het volgende vast: een wand van het prefabgebouw met mogelijk asbest vertoont een barst, de vloer van de turnzaal is niet optimaal, de zandbak op de speelplaats kan niet afgedekt worden, het gebeurt dat tijdens de schooluren zich een voertuig op de speelplaats begeeft met kinderen in de buurt, het meubilair in de refter (parochiezaal) is niet aangepast aan alle gebruikers, niet alle borstweringen op de verdiepingen in het hoofdgebouw hebben de vereiste hoogte.

Daarnaast stelt de inspectie vast dat de toiletten en lavabo's in het prefabgebouw ontoereikend zijn voor de totale leerlingenpopulatie. Niettegenstaande een aantal organisatorische maatregelen blijkt een vlot gebruik van het sanitair door alle leerlingen op bepaalde momenten niet mogelijk. Momenteel beschikt de school nog niet over een voldoende geachte gebrevetteerde hulpverlener. Een personeelslid van de school (de lokale preventieadviseur) engageerde zich om deze basiscursus het volgende schooljaar te volgen.

De school krijgt een gunstig advies voor de erkenningsvoorwaarde bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne. Omwille van de systematiek waarmee ze tekorten opspoorde, de aandacht voor proactieve acties en het lopende verbouwingsdossier bij AGION vertrouwt de onderwijsinspectie op het gegeven engagement en het beleidsvoerend vermogen van de school om de resterende tekorten weg te werken.

3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde erkenningsvoorwaarden levert het volgende op.

Onderzochte erkenningsvoorwaarde	
Leeft de school de bepalingen na over de taalregeling in het onderwijs? (decreet bao - art. 62,6°)	ja
Neemt de school de reglementering inzake vakantieperioden en de aanwending van de onderwijstijd, zoals bedoeld in artikel 50 in acht? (decreet bao - art. 62,8°)	ja
Heeft de school een beleidscontract of beleidsplan met een centrum voor leerlingenbegeleiding waarin de vereiste bepalingen zijn opgenomen? (decreet bao - art. 62,10°)	ja

3.2 Respecteert de school de overige reglementering?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde reglementering levert het volgende op.

Onderzochte regelgeving	
Is er een schoolreglement waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (decreet bao - art. 37)	ja
• geldelijke en niet-geldelijke ondersteuning die niet afkomstig is van de Vlaamse gemeenschap en de rechtspersonen die ervan afhangen	ja
• de bijdrageregeling	ja
• de engagementsverklaring tussen de school en de ouders waarin wederzijdse afspraken worden opgenomen over het oudercontact, voldoende aanwezigheid, vormen van individuele leerlingenbegeleiding en het positieve engagement ten aanzien van de onderwijstaal	ja
• het recht op inzage door de ouders en hun recht op toelichting bij de gegevens die op de leerling betrekking hebben, waaronder de evaluatiegegevens die worden verzameld door de school	ja
• informatie over extra-murosactiviteiten	ja
• de afspraken in verband met het rookverbod	ja
• het reglement inzake tucht en schending van de leefregels van de leerlingen, met inbegrip van een preventieve schorsing, een tijdelijke uitsluiting of een definitieve uitsluiting en inzake de beroepsprocedure, inbegrepen het hanteren van redelijke en haalbare termijnen	ja
• de procedures volgens welke getuigschriften worden toegekend, met inbegrip van de beroepsprocedure	ja
• bepalingen in verband met het recht op onderwijs aan huis	ja
• de afspraken in verband met onderwijs aan huis	ja
• richtlijnen inzake afwezigheden en te laat komen	ja
• afspraken in verband met huiswerk, agenda's, leerlingenevaluatie en rapporten	ja
• de wijze waarop de leerlingenraad, de schoolraad en de ouderraad in voorkomend geval wordt samengesteld	ja
• de vermelding dat bij schoolverandering leerlingengegevens worden overgedragen naar de nieuwe school tenzij, en voor zover de regelgeving de overdracht niet verplicht stelt, de ouders er zich expliciet tegen verzetten na op hun verzoek deze gegevens te hebben ingezien	ja

Is het schoolreglement conform het inschrijvingsrecht? (decreet bao - art. 37)	ja
Is er een schoolwerkplan waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (decreet bao - art. 47)	ja
• de omschrijving van het pedagogisch project zijnde het geheel van fundamentele uitgangspunten dat het schoolbestuur voor de school vastlegt	ja
• de organisatie van de school en voornamelijk de indeling in leerlingengroepen	ja
• de wijze waarop de school het leerproces van de leerlingen beoordeelt en daarover rapporteert	ja
• de voorzieningen in het gewoon onderwijs voor leerlingen met een handicap of die leerbedreigd zijn, inclusief de werkvormen met andere scholen van gewoon/buitengewoon onderwijs	ja
• de wijze waarop de school via haar zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid werkt aan de optimale leer- en ontwikkelingskansen van al haar leerlingen	ja
Bezorgt de school de verplichte informatie aan de ouders correct bij de eerste inschrijving? (decreet bao - art. 28)	ja
Voert de school een zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid met het oog op de optimale leer- en ontwikkelingskansen van alle leerlingen? (decreet bao - art. 153 septies)	ja
Respecteert de school de voorgeschreven procedure die leidt tot het afleveren van een getuigschrift? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)	ja
Worden de notulen van de klassenraad met betrekking tot het getuigschrift aangelegd en bewaard? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)	ja
Verloopt het afleveren van de verklaringen aan leerlingen die geen getuigschriften basisonderwijs krijgen, correct? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)	ja
Respecteert de school het recht op 28 lestijden per week? (decreet bao - art. 48)	ja
Heeft de school overlegd of onderhandeld in het lokaal comité over een 29ste lestijd? (decreet bao - art. 48)	ja

4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of procesvariabelen levert het volgende op.

4.1 Onderwijsaanbod

Doelgerichtheid De schoolvisie, geconcretiseerd in het pedagogisch project, sluit aan bij de uitgangspunten van de ontwikkelingsdoelen, de eindtermen en de leerplannen. Ze beoogt onder meer een onderwijsaanbod gericht op brede vorming, actief leren, zorgbreedte en samenhang. De teamleden geven aan dat ze de krachtlijnen van dit project onderschrijven. De vertaalslag naar de praktijk loopt voor een aantal aspecten, zoals de verticale samenhang, niet altijd even vlot. Het schoolteam ontwikkelde een schooleigen visie over muzische vorming en techniek.

Ondersteuning De teamleden zijn begaan met het welbevinden van de kleuters en van de leerlingen. Deze houding weerspiegelt zich in de bestede zorg en in het respect dat het schoolteam voor elk kind manifesteert. De teamleden creëren individueel en als team een leeromgeving die de kinderen zowel in de kleuter- als in de lagere afdeling aanspoort en uitdaagt tot leren en ontwikkelen.

Vanuit het pedagogisch project leveren (kleuter)onderwijzers inspanningen om het onderwijsaanbod af te stemmen op de behoeften van de kinderen en houden ze rekening met de individuele vaardigheden, competenties en ondersteuningsvragen. Voor kinderen met beperkte cognitieve mogelijkheden voorzien de leerkrachten gedifferentieerde oefenmomenten waaronder ook curriculumdifferentiatie in een aantal klassen. Kinderen met meer leermogelijkheden krijgen een (beperkt) aangepast aanbod.

Een gedeelde en een gedragen visie op goed kleuteronderwijs inspireert de onderwijspraktijk. Het (in)formeel overleg, de bekommernis om de geselecteerde doelen in voldoende mate na te streven en de zorg voor de verticale en de horizontale samenhang in het aanbod resulteren in een kwaliteitsvolle klasorganisatie. De verticale samenhang van het onderwijsaanbod kent echter nog een groeimarge. Onder meer door hoekverrijking leveren kleuteronderwijzers inspanningen om een krachtige leeromgeving te creëren.

In de kleuterafdeling is het onderwijs georganiseerd in zowel kalendergebonden als kindgerichte thema's. Bij de inhoudelijke planning van de thema's voorzien de kleuteronderwijzers een breed en geïntegreerd aanbod. Geregeld krijgen de kinderen kansen om zelf thema's aan te brengen of om inhouden af te bakenen. De kleuteronderwijzers gebruiken een koepelgebonden referentiekader en de leerplannen om de activiteiten doelgericht te plannen. Divers bronnenmateriaal, waaronder ook onderwijsleerpakketten, ondersteunen het aanbod.

Het team in de lagere afdeling hanteert bij prioriteit onderwijsleerpakketten om het onderwijsaanbod te stofferen voor de leergebieden Nederlands, Frans en wiskunde en voor het leergebiedoverschrijdende thema leren leren. De onderwijzers zijn ervan overtuigd dat hierdoor de verticale samenhang is gewaarborgd en dat zij voldoen aan hun maatschappelijke opdracht. Zij gebruiken hierbij de leerplannen niet altijd als richtsnoer. Voor Nederlands leggen de onderwijzers accenten op de technisch-cognitieve aspecten. Spreken, luisteren en creatief schrijven krijgen hierdoor soms minder doelgericht aandacht. Voor de leergebieden mens en maatschappij en wetenschappen en techniek maakte het team in het verleden een aantal schoolafspraken in functie van een dekkend en leerplangericht aanbod. De onderwijzers gebruiken een aantal thema's uit een onderwijsleerpakket om hun aanbod invulling te geven. Na analyse van leerlingenresultaten en intern onderzoek heeft het team een verbetertraject opgestart om het onderwijsaanbod verder te vervolledigen. De verhoogde doelgerichte aandacht voor techniek is hier een voorbeeld van. De onderwijsinspectie stelt daarnaast vast dat niet alle aangeboden leerinhouden stroken met het leerplan. De invulling van thema's vanuit meerdere domeinen en invalshoeken en de verticale samenhang kennen nog een groeimarge. Het team heeft aandacht voor verkeers- en gezondheidsopvoeding, milieueducatie en actualiteit.

Voor leergebieden en leergebiedoverschrijdende thema's waarvoor de onderwijzers zich niet baseren op vaste onderwijsleerpakketten, zoals muzische vorming, sociale vaardigheden en ICT maakte het team schoolafspraken, die een dekkend aanbod en verticale samenhang beogen. Het team beschikt over een gradueel opgebouwde planning voor de leergebiedoverschrijdende thema's, gelinkt aan de eindtermen. Voor deze thema's voorziet het team zowel een geïsoleerd als een geïntegreerd aanbod.

Reflectie over het doelgericht én efficiënt gebruik van de onderwijstijd dringt zich op. Sommige onderwijzers plannen voor bepaalde leergebieden bovendien minder lestijden in dan het leerplan voorschrijft. Uit analyse van de planningsdocumenten en gesprekken blijkt dat meermaals minder technisch-cognitieve lessen dienen te wijken voor andere activiteiten. De uitvoeringspraktijk strookt meermaals niet met de planning opgenomen in weekschema's, lessenroosters en leerkrachtagenda's.

De leerkrachten lichamelijke opvoeding zorgen voor een doelgerichte planning en bewaking van het aanbod. Naast de aandacht voor motorische competenties en vaardigheden willen de leerkrachten ook de attitudinale doelen ruimschoots nastreven. De school voorziet een extra aanbod voor lichamelijke opvoeding door onder meer deelname aan activiteiten van de Stichting Vlaamse Schoolsport, aandacht voor de fietsvaardigheden en de organisatie van sportdagen. Door de beperkte turninfrastructuur op school kan de leerkracht in de lagere afdeling activiteiten in verband met hangen, slingeren en touwklommen niet organiseren.

Anderstalige kinderen krijgen specifieke impulsen om zich de Nederlandse taal eigen te maken. Het team staat aan het begin van een ontwikkelingstraject om school-, thuis- en instructietaal doelgericht te integreren in het aanbod. Het aanbod Frans in de hoogste klassen van de lagere afdeling strookt niet helemaal met de nieuwe eindtermen en met de visie en de uitgangspunten van het leerplan. De onderwijzers hechten veel belang aan de ontwikkeling van de schriftelijke vaardigheden voor dit leergebied.

De activiteiten in de klasgroepen vertonen een samenhang met actuele gebeurtenissen en met de leef- en beleavingswereld van de kinderen. Een aantal onderwijzers betreft de lokale gemeenschap om het aanbod te verbreden, te verdiepen of te verlevendigen. De horizontale samenhang van het onderwijsaanbod tussen de verschillende leergebieden en de domeinen onderling, specifiek voor Nederlands, wereldoriëntatie, muzische vorming en de leergebiedoverschrijdende thema's, is thema- en leerkrachtafhankelijk. De doelgerichtheid van dit samenhangend aanbod kan nog aan kracht winnen. Tijdens de klas- en schoolprojecten, waaronder de musical en de openluchtklassen benutten de teamleden de kansen om zowel geïntegreerd als leergebiedoverschrijdend te werken en om de verbondenheid over de klasgroepen heen te versterken.

De (kleuter)onderwijzers kiezen voor een pedagogisch-didactische aanpak die de kleuters en de leerlingen door activerende werkvormen aanzet tot zelfwerkzaamheid of samenwerking. Deze aanpak verhoogt het welbevinden en de betrokkenheid van de kinderen en spreekt hen aan in hun leerstijl. Tijdens ervaringsgerichte uitstappen en meerdaagse openluchtklassen krijgen de kinderen kansen om het geleerde aan de realiteit te toetsen.

Doeltreffendheid Zowel op leerling-, klas- als schoolniveau heeft het team aandacht voor de beoogde effecten van haar onderwijsaanbod. Onder meer interne en externe (genormeerde) leerlinggebonden toetsen, observaties, tevredenheidsonderzoeken en een interne kwaliteitscontrole leveren vooral in de lagere afdeling gegevens aan over de doeltreffendheid van het onderwijsaanbod. Uit documentanalyse blijkt dat de resultaten van oud-leerlingen in het secundair onderwijs voldoen aan de gestelde verwachtingen. Het team van de kleuterafdeling gaat haar effectiviteit minder na op basis van outputgegevens of resultaten in het lager onderwijs.

Ontwikkeling Het schoolteam heeft een wezenlijke groei doorgemaakt in de openheid voor ontwikkeling en is bereid om het onderwijsaanbod vanuit nieuwe inzichten te verruimen en te optimaliseren. In een aantal gevallen laat het zich hiervoor ondersteunen door externen.

Vanuit een kritische kijk op de eigen onderwijskwaliteit naar aanleiding van onder meer observaties, tegenvallende leerlingenresultaten, ervaringen met onderwijsleermethodes of door aangevoelde noden stuurde het team het aanbod voor een aantal aspecten bij. Het aanbod en de aanpak van de kalenders en enkele speelleerhoeken in de kleuterafdeling zijn daar voorbeelden van. Voor de lagere afdeling is het geoptimaliseerde aanbod voor begrijpend lezen, metend rekenen, maatschappij en techniek hiervoor exemplarisch.

4.2 Rapporteringspraktijk

Doelgerichtheid De school beschikt over een formeel vastgelegde visie over evalueren. Deze visie stuurt ook in zekere mate de rapportering aan. De leerkrachten beschikken over een aantal richtlijnen waaraan zij zich dienen te houden bij de rapportering naar ouders. Het schoolteam hecht veel belang aan een open en goede communicatie met de ouders. Gestoeld op het pedagogisch project wil de school de ouders op een ontwikkelingsgerichte wijze informeren over alle ontwikkelingsaspecten van de kinderen. Het team slaagt daar grotendeels in.

Ondersteuning Het heen-en-weerschriftje met de liedjes en versjes, de weekbrief en de meegegeven kleuterwerkjes illustreren een aantal kleuteractiviteiten. Tijdens de oudercontacten geven de kleuteronderwijzers informatie en toelichting over meerdere ontwikkelingsaspecten die een algemeen beeld weergeven van de leer- en ontwikkelingsvorderingen van de kleuters. Niet alle domeinen van leergebieden komen hierin evenwaardig aan bod. Bovendien zijn er verschillen tussen kleuteronderwijzers in de aspecten waarover ze rapporteren tijdens het oudercontact. Enkel en enkele hanteren hiervoor een eigen leidraad die gebaseerd is op het koepeleigen referentiekader.

In de lagere afdeling krijgen de ouders zicht op het leeraanbod en de vorderingen van hun kinderen door onder meer het huiswerk, de schriften en de toetsen.

Ook de schoolwebsite met een aantal klasblogs, de nieuwsbrieven, informatieavonden, de individuele oudercontacten, de schoolkalender en geregelde informele poortcontacten leveren in beide afdelingen waardevolle informatie op voor de ouders.

De vorm en de inhoud van de vier rapporten in de lagere afdeling zijn nagenoeg gelijk voor alle leerjaren. Alleen in het eerste leerjaar vermelden de onderwijzers op een aantal rapporten geen punten. Hier krijgen meerdere leerinhouden een verbale beoordeling.

De leergebieden Nederlands en wiskunde krijgen een beoordeling met een cijfer per geselecteerd (sub)domein. De onderwijzers rapporteren immers niet steeds over alle domeinen. Niemand rapporteert expliciet over creatief schrijven. Voor wereldoriëntatie krijgen de leerlingen slechts één cijfer. Voor Frans vermeldt het rapport meestal telkens één cijfer voor de mondelinge en de schriftelijke vaardigheden. Hierdoor is het voor beide leergebieden minder duidelijk voor de ouders voor welke domeinen, inhouden, inzichten, vaardigheden of attitudes de leerlingen (minder) goed onder de knie hebben. De leerlinggebonden aanvullende commentaar door de onderwijzers is voor deze leergebieden eerder beperkt.

De onderwijzers rapporteren met verbale beoordelingen over aspecten van muzische vorming, lichamelijke opvoeding, sociale vaardigheden, leren leren en ICT. Voor muzische vorming, lichamelijke opvoeding en ICT selecteren ze per rapport een aantal relevante aspecten. Niet alle domeinen of eindtermen komen hierbij evenwichtig aan bod. Voor sociale vaardigheden is de koppeling met de eindtermen en met het jaarthema duidelijk aanwezig. Er bestaat overlapping tussen de geselecteerde aspecten van de sociale vaardigheden en de steeds weerkerende elementen van de leer- en leefhoudingen. Het team rapporteert slechts over een beperkt aantal eindtermen van leren leren. Variatie of gradatie ontbreken in deze beoordelingen.

Het team van de lagere afdeling levert wezenlijke inspanningen om leerlingen aan te zetten tot zelfreflectie. Voor muzische vorming en sociale vaardigheden geven procesgerichte evaluaties een beeld van deze vaardigheden van de leerlingen. Niet alle onderwijzers geven zelf gerichte feedback omtrent muzische vorming.

Leerlingen met aangepaste maatregelen of met een apart leertraject krijgen een aangepast rapport. De school voorziet voor deze ouders een langere gesprekstijd tijdens de oudercontacten. Het team rapporteert niet over de extra uitdagende leerinhouden die sommige leerlingen krijgen aangeboden. De onderwijzers schrijven de korte samenvattende verbale beoordeling op een begeleidende, positief-opbouwende en ontwikkelingsgerichte wijze.

Noch voor de ouders noch voor de leerlingen is er op het rapport een mogelijkheid voorzien voor algemene feedback. Meerdere rapporten zijn gekoppeld aan oudercontacten waar de aanwezige ouders mondeling toelichting krijgen en geven. Met de BaSO-fiche levert de school voorname informatie over de sterktes, de groeipunten en eventueel de specifieke onderwijsbehoeften van de leerlingen.

Doeltreffendheid De school kent nog een groeimarge om de rapporteringspraktijk te laten aansluiten bij de ontwikkelingsdoelen, de eindtermen, de leerplandoelen en hun uitgangspunten. Meerdere aspecten van leergebieden en domeinen komen beperkt zichtbaar aan bod in het leerlingenrapport van de lagere afdeling, waardoor het team er niet helemaal in slaagt om de totale persoonlijkheidsontwikkeling in kaart te brengen. Zo worden bijvoorbeeld technische talenten weinig gehonoreerd. Ook in de kleuterafdeling ontbreekt het aan schoolafspraken die de verstrekte informatie tijdens een oudercontact in de kleuterafdeling stroomlijnen.

De onderwijzers gebruiken verschillende beoordelingszinnen en waardeschalen voor de leer- en leefhoudingen, de leergebiedoverschrijdende thema's, muzische vorming en lichamelijke opvoeding. Dit hypothekeert een vlotte leesbaarheid en een correcte interpretatie.

Vanuit de schoolvisie kiest het team ervoor om leerlingen met zichzelf te vergelijken. Terecht vermelden de onderwijzers geen gemiddelde of mediaan op het leerlingenrapport. Op deze manier rapporteert het team op een eigentijdse, kindvriendelijke, niet-competitieve en ontwikkelingsgerichte wijze over de vorderingen en de leerwinst van alle leerlingen. Vanaf het tweede leerjaar vermelden de onderwijzers totaalscores op honderd voor Nederlands en wiskunde. Deze werkwijze strookt minder met voorgaand uitgangspunt.

De teamleden hebben een beperkt zicht op de efficiëntie en de effectiviteit van de rapportering. Het team maakte de voorbije schooljaren nog geen werk om ouders formeel te bevragen over de kwaliteit van de rapportering.

Ontwikkeling Het team is zich ervan bewust dat de evaluatie- en de rapporteringspraktijk op een aantal vlakken voor verbetering vatbaar is. De afgelopen jaren stuurde het team al enkele aspecten bij. De weekbrief in de kleuterafdeling en de wijze van rapporteren over muzische vorming, sociale vaardigheden en ICT in de lagere afdeling zijn daar voorbeelden van. Op een studiedag over breed evalueren na is professionalisering over rapportering alsnog minder aan de orde.

5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op.

Leiderschap Zeven jaar geleden heeft de aanstelling van een jonge, dynamische directeur een einde gemaakt aan een instabiele periode met opeenvolgende directiewissels. Vanuit zijn beleidskracht en inspirerende leiderschapsstijl is hij erin geslaagd om een opmerkelijke cultuuromslag teweeg te brengen in de school. De behoudsgezinde koers, het gebrek aan veranderingsbereidheid en de sterke autonomie in het eiland van de eigen klas hebben plaats gemaakt voor een cultuur van openheid voor vernieuwing, schoolbetrokken engagement en teamverbondenheid in een positief werkklimaat.

Het intern leiderschap kenmerkt zich door een richtinggevend, daadkrachtig, doel- en oplossingsgericht, maar toch ook menselijk beleid. Het team waardeert zijn toewijding, luisterbereidheid en doeltreffende communicatie. Er is een evenwicht tussen sturing en gerichte druk enerzijds en ondersteuning en ruimte voor initiatief anderzijds. De directeur maakt tijd voor coaching en opvolging vanuit een positieve ingesteldheid. Illustratief zijn de klasbezoeken in het kader van de gelijkgerichte implementatie van het sporenbeleid. Dit beleid leidt tot ondersteunende professionele en persoonlijke relaties waardoor de teamleden elkaar ondersteunen en met een open vizier samen school maken.

In de beleidsvoering weet de directeur zich geruggesteund door het zorgteam waarin de beide afdelingen vertegenwoordigd zijn. Hij kan daarnaast rekenen op een aantal werkgroepen en vrijwilligers van de lokale gemeenschap om de schoolwerking in goede banen te leiden.

Visieontwikkeling De vorige doorlichting en de opvolgingscontrole maakten een inhaalbeweging op diverse fronten noodzakelijk. Onder impuls van de directeur heeft het schoolteam het heft in handen genomen voor de schoolontwikkeling. Dat resulteerde in een indrukwekkende prioriteitenplanning met werkpunten op korte en langere termijn. Bij de uitwerking van deze prioriteiten is er toenemende aandacht voor gezamenlijke visieontwikkeling. Diverse visie- en beleidsteksten vormen het fundament voor de gezamenlijke doelgerichtheid en de verdere schoolontwikkeling.

Het team onderschrijft de noodzaak van de vele prioriteiten en vernieuwingsacties om te kunnen beantwoorden aan het eigen pedagogisch project en de maatschappelijke verwachtingen. Het schoolteam heeft op het vlak van vernieuwing en schoolontwikkeling dan ook een hele weg afgelegd. Uit de gesprekken blijkt dat veel teamleden de vernieuwingsprocessen waarderen ondanks de bijkomende werkbelasting. De zware prioriteitenplanning stelt echter de draagkracht van de directeur en het team op de proef en zorgt ervoor dat verbeterings- of vernieuwingsprocessen soms versnipperd verlopen of aanslepen. Het is een uitdaging om verder te gaan op de ingeslagen weg van de vernieuwingen op basis van een gefaseerd en beheersbaar prioriteitenplan zodat tijd en ruimte ontstaat om opgestarte processen ten gronde uit te werken en te finaliseren.

Besluitvorming Met een doordacht communicatiebeleid maakt de school werk van een efficiënte informatiedoorstroming naar en tussen alle participanten. Vanuit een participatieve besluitvorming ervaren de teamleden voldoende inspraak. Daar waar de directeur aanvankelijk genoodzaakt was om vooral top-down beslissingen te nemen, groeien stilaan meer vernieuwingsvoorstellen vanuit het team en ontstaat ook meer ruimte voor bottom-up initiatieven.

Personeelsvergaderingen verlopen volgens de teamleden efficiënt met het nodige evenwicht tussen organisatorische en pedagogisch-didactische agendapunten. De meesten ervaren voldoende aandacht voor de specificiteit van elke afdeling.

In het participatief beleid is er ook aandacht voor de betrokkenheid van de verschillende participanten bij de schoolwerking. De intense samenwerking met de ouders en de lokale gemeenschap is daarbij tekenend. Vertegenwoordigers van de leerlingenraad appreciëren dat hun voorstellen ernstig worden genomen en binnen de marges van het haalbare ook een uitvoering kennen.

Kwaliteitszorg Ook op het vlak van kwaliteitszorg heeft het schoolteam een belangrijke sprong voorwaarts gemaakt. Diverse initiatieven illustreren dat het team over de bereidheid en het reflecterend vermogen beschikt om stil te staan bij de kwaliteit van de schoolwerking. Onder meer een zelfevaluatie bij verschillende participanten, de geregelde evaluatie van het prioriteitenplan, de recente tevredenheidsbevraging bij de leerlingen en vooral de afname van (externe) genormeerde toetsen brengen de kwaliteit of de effecten van het geboden onderwijs in kaart.

In het kader van het outputbeleid participeert het team van de lagere afdeling aan meerdere vormen van externe toetsing die toelaten om zich te vergelijken met een gelijkaardige referentiegroep of om de toegevoegde waarde te bepalen. De keuze van de toetsen gebeurt weloverwogen. De grondige analyses die een zorgleerkracht op school- en klasniveau verricht op de resultaten op de verschillende methodeonafhankelijke toetsen, resulteren in actiepunten en concrete bijsturingen. In de kleuterafdeling worden de beschikbare evaluatiegegevens en de resultaten in het eerste leerjaar weinig benut en geanalyseerd om een zicht te krijgen op het rendement van het onderwijs en om de onderwijskwaliteit te optimaliseren. Het team van de kleuterafdeling gaat op basis van nascholingen of eigen aanvoelen wel meer en meer op zoek naar vernieuwingsinitiatieven. In beide afdelingen staat de toepassing van inzichten uit nascholingen of begeleidingstrajecten de vernieuwingsdynamiek en de bekommernis om de kwaliteit van het onderwijs.

Talenbeleid Ondanks het beperkte aantal anderstalige leerlingen maakt het schoolteam – onder impuls van de scholengemeenschap– sinds enkele jaren prioritair werk van een talenbeleid. Na een sterkte-zwakte analyse door het schoolteam bevindt de beleidstekst zich in de ontwerpfase. Het schoolteam levert een aantal inspanningen om de talige noden van leerlingen te detecteren, maar wil in de toekomst deze behoeften beter in kaart brengen op basis van gepaste evaluatie en foutenanalyses. Meerdere teamleden zorgen voor een klasklimaat en een klasinrichting waarin leerlingen met talige noden zich veilig voelen. Er zijn interindividuele verschillen tussen teamleden in de mate waarin ze er vanuit hun klasmanagement in slagen om alle leerlingen voldoende aan bod te laten komen. De toenemende differentiatievaardigheid van de teamleden en de beschikbaarheid van specifieke materialen bieden zowel zwakke als sterke leerlingen ondersteuning en kansen om zich op talig vlak te ontwikkelen. De afstemming van het taalonderwijs op de taal- en leerbehoeften van anderstalige nieuwkomers is een prioriteit voor volgend schooljaar. Teamleden laten nog mogelijkheden onbenut om werkvormen aan te wenden die de communicatie tussen de leerlingen stimuleren. Het team maakte een aantal afspraken in verband met de impact van taalvaardigheid op de evaluatie van andere leergebieden. Het beseft evenwel dat er nog een groeimarge is om in de evaluatiepraktijk meer rekening te houden met de talige mogelijkheden van de leerlingen. Het schoolteam tracht –zowel schriftelijk als mondeling– op een heldere en verstaanbare wijze met ouders te communiceren.

GOK- en zorgbeleid Het zorgteam heeft in overleg met de teamleden zijn visie op het zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid geactualiseerd. Deze visie beschrijft hoe het schoolteam dit beleid wil vormgeven en vertrekt in de eerste plaats vanuit principes van het zorgcontinuüm en handelingsgericht werken. Ze is veeleer impliciet gebaseerd op een analyse van de data en de noden van de leerlingen. Het schoolteam heeft enige notie van het aantal leerlingen dat vanuit het eerste leerjaar doorstroomt tot het zesde leerjaar zonder leerachterstand op te lopen. Het zet acties op om de doorstroom te bevorderen. Er stellen zich weinig problemen op het vlak van kleuterparticipatie waardoor formele acties op dat vlak beperkt zijn.

In deze visie op het zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid is minder aandacht voor operationele doelen. Bij de uitwerking van zorginterventies op kindniveau werkt het schoolteam in toenemende mate doelgericht. De zorgacties en de schoolorganisatie zorgen er meer en meer voor dat het team de doelen binnen het zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid bereikt.

Het schoolteam evalueert –soms informeel– de effecten van acties in het zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid. Een aantal nieuwe acties zoals het sporenbeleid is te recent om het rendement ervan te kunnen nagaan. Het schoolteam heeft in zijn professionaliseringsbeleid aandacht voor de deskundigheidsbevordering van alle teamleden met het oog op het schooleigen zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid en neemt initiatieven om de opgedane inzichten en vaardigheden in de praktijk te brengen.

6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- Vanuit originele thema's krijgen de kleuters heel wat impulsen om wiskundige inzichten op te doen en muzische technieken en expressievormen te verkennen.
- Door de toenemende leerplangerichtheid slagen de kleuteronderwijzers erin om het aanbod voor muzische vorming en wiskundige initiatie te verbreden.
- In beide afdelingen zetten de teamleden de eigen muzische schoolvisie en de principes van het muzisch proces daadwerkelijk om in de praktijk.
- De alternatieve wijze van evalueren en rapporteren voor muzische vorming in de lagere afdeling zet leerlingen aan tot zelfreflectie op basis van kindgerichte lesdoelen die geënt zijn op geselecteerde leerplandoelen.
- De preventieve basiszorg en de verhoogde zorg voor wiskunde en wiskundige initiatie kennen een positieve evolutie waarbij differentiatie en remediëring structureel zijn ingebouwd in het aanbod.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- De kleuteronderwijzers spelen zowel in de planning als in de uitwerking van hun onderwijsaanbod bewust in op de interesses en de vragen van de kleuters.
- De leerkrachten lichamelijke opvoeding zorgen voor een breed en doelgericht aanbod in beide afdelingen.
- Het onderwijsaanbod voor leren leren, sociale vaardigheden en ICT is doelgericht afgestemd op de leergebiedoverschrijdende eindtermen en hun krachtlijnen.
- De onderwijzers introduceerden alternatieve evaluatie- en rapporteringsvormen die een breder beeld bieden van de totale persoonlijkheidsontwikkeling.
- De onderwijzers kiezen voor een ontwikkelingsgerichte en niet-competitieve rapportering.

Wat betreft het algemeen beleid

- De directeur heeft een cultuuromslag teweeggebracht waardoor de behoudsgezinde eilandcultuur is omgebogen tot openheid voor vernieuwing en tot teamverbondenheid.
- Vanuit een gedreven en richtinggevend leiderschap bepaalt de directeur de koers, enthousiasmeert hij het team en oefent gerichte druk uit, maar laat voldoende ruimte voor initiatief en inspraak.
- Binnen de schoolontwikkeling is er een groeiende aandacht voor gezamenlijke visieontwikkeling.
- De participatieve besluitvorming bevordert de betrokkenheid van teamleden, leerlingen, ouders en de lokale gemeenschap bij de schoolwerking.
- De interne kwaliteitszorg op basis van een doordacht outputbeleid leidt vooral in de lagere afdeling tot gerichte verbeteringsacties die gestoeld zijn op de analyse van resultaten van tevredenheidsonderzoeken en prestatiegegevens.

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De kleuteronderwijzers kunnen in hun aanbod meer intentioneel aandacht besteden aan de verwerving van wiskundige begrippen.
- De kleuteronderwijzers kunnen de observatiepraktijk optimaliseren door systematisch te observeren in functie van de vooropgestelde dominante doelen en begrippen.
- Het schoolteam kan voor muzische vorming meer evenwicht en verticale samenhang in het aanbod bewerkstelligen en het domein media doelgerichter uitwerken.
- Het team van de lagere afdeling kan domeinoverschrijdende doelen (en attitudes) van wiskunde doelbewuster nastreven en explicieter integreren in de klaspraktijk.
- Het zorgteam kan de leden van het schoolteam nog sterker coachen om de principes van handelingsgericht werken verder te implementeren en gefaseerde zorgtrajecten te ontwikkelen.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- De onderwijzers kunnen de onderwijstijd voor een aantal leergebieden verruimen en doelgerichter aanwenden.
- De onderwijzers kunnen het onderwijsaanbod voor Frans, Nederlands en wereldoriëntatie sterker laten aansluiten bij het eigen pedagogisch project en bij de eindtermen, leerplandoelen en hun onderliggende visie en uitgangspunten.
- De kleuteronderwijzers kunnen afspraken maken om de verstrekte informatie op het oudercontact te stroomlijnen en een voldoende breed en evenwichtig beeld van de ontwikkeling van de kleuter te bieden.
- De onderwijzers kunnen de evaluatie- en rapporteringspraktijk voor een aantal leergebieden en leergebiedoverschrijdende thema's verbreden om de totale persoonlijkheidsontwikkeling in kaart te brengen.
- De onderwijzers kunnen een aantal vormelijke en inhoudelijke bijstellingen doen om het leerlingenrapport te optimaliseren.

Wat betreft het algemeen beleid

- De directeur kan zorgen voor een beheersbare prioriteitenplanning.
- Het schoolteam kan de interne kwaliteitszorg in de kleuterafdeling versterken om ook daar de onderwijskwaliteit in beeld te brengen, te borgen en te optimaliseren op basis van een gerichte verzameling en analyse van observatie- en prestatiegegevens.

7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies:

GUNSTIG

- voor de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen' voor het **kleuteronderwijs** en het **lager onderwijs**.
- voor de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'.
- voor de overige erkenningsvoorwaarden.

8 OVERIGE REGELGEVING: REGELING VOOR VERVOLG

Op de gecontroleerde overige regelgeving werden door het inspectieteam geen inbreuken voor verder gevolg door de onderwijsinspectie vastgesteld.

Namens het inspectieteam	Voor kennisname namens het bestuur
Els VER EECKE de inspecteur-verslaggever	Kevin AELBRECHT de directeur
Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de school	